

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an;
 Pentru țărani, proști, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foaia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, foile nu se dau.
 Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă toți la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaie pentru popor | Director, Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie Trans.

GÂNDUL ROMÂNESC oglindit în scrisul lui Eminescu.

Din prilejul desvâlirii Monumentului lui Eminescu la Sănnicolaul-Mare, ziarul „Tribuna Nouă” din Arad, scrie un articol frumos, care să arate în ce stă însemnătatea acestui Monument, și ce a făcut pe Eminescu atât de neuitat până azi, și ce-l face neuitat în veți? Că nu numai poezia lui, cea dulce ca un fagure de miere, este care-l face mare pe Eminescu, ci doar și mai mult *inima românească* ce o pune în atâtea din scrisese sale, — ca de pildă în nemurtoarea lui „Doină”, în care plânge pe Român și soarta lui nedreaptă în țară, și prin care, în fulgerătoare versuri, lovește nu numai în străini, cari fac pe Român să meargă tot napoi ca racul, — ci și mai viu în cei ce au îndrăgît pe străini dându-le ajutor ca să se înalțe peste Român și să-l ducă pe drumul racului, încheindu-și mărețele versuri cu:

„Cine-a îndrăgît streinii
Mânca-l-ar inima cânil!”

Simțămintele înflăcărâte naționale ale lui Eminescu, încălzesc azi inimile neamului românesc și în deosebi a tinerimei noastre, așa de mult, încât parcă suntem în drept a spune, că Eminescu tot mai viu învie printre noi și ne electrizează cu puternica lui chemare la iubire de neam și la îndepărtare de streini și de înstrăinași!

Această latură a sufletului lui Eminescu o scoate la iveală și articolul pomenit din „Tribuna Nouă” dela Arad, în următoarele cuvinte:

„Cântărețul „Doinel” e întâi român care a simțit mai adânc decât ori-care altul, durerile întregului neam românesc și care a cunoscut toate frumsețile graiului nostru dintre Nistru și Tisa. Pretutindeni pe întinsurile pământurilor locuite de Români, pe care le cunoscuse, flămând de frumseți, Eminescu se simțea la el acasă.

Acasă se va simți de-acum înainte și chipul lui de bronz din Sănnicolaul-mare, din apropierea Tisei galbene, până unde credea el, că vor fi împinse odată și odată granițele noastre.

Monumentul dela Sănnicolaul-mare e o închinare pe care popo-

ral român desrobît, o aduce gândului românesc.

Acest popor parc’ar vrea să spună: „Am ucis, pentru ca să nu fiu ucis. Am zdrobit, pentruca să nu fiu zdrobit!”

„M’am revoltat, pentru că mă strângeau cumplit lanțurile... Am urit, pentru-că eram apăsât. Acum sunt liber și vreau să-mi închin viața muncii atotbiruitoare a gândului...”

Ce-au cucerit puștile și tunurile românești, să păstreze și să crească sub ocrotirea și sub soarele gândului românesc.

Eminescu a urit, din prea mare iubire. A urit pe cei ce-l exploatează pe om (il folosesc și-l storc) și-l înjosesc. Din prea mare și sfântă iubire pentru țărâna român, Eminescu a ajuns adesea să tunc și să fulgere împotriva ciocilor, și-a străinilor (mai ales a acestora!)

„Val de biet Român săracul,
Indărăt tot dă ca racul,
Nici îl merge, nici să ’ndeamnă,
Nici îl este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui,
Și-l străin în țara lui...”

Ca acest biet Român, Eminescu a fost, până la moarte, ca un străin în țara care l-a ars pe rugurile tuturor mizeriilor, în schimbul versurilor lui care vor trăi până va trăi limba românească.

Stările visate de Eminescu nu s’au statornicit încă, pe pământurile românești... Țăranul român nu e încă, la el acasă, pe întindările pământului nostru. Codrul, din frate cu Românul, cum mai era pe vremea lui Eminescu, s’a făcut mină (bale) de aur pentru poftele tuturor adușilor de vânturi. Fanerul mai suge încă din vîga românească și solul (pământul) românesc nu e încă de tot românesc!

Dahul lui Eminescu începe totuș să învingă... Cu fiecare pas, românul începe să se simtă tot mai stăpîn în țara lui... Puterea de viață a neamului nostru se oștește mereu pentru toate izbuzile și pentru toate revărsările de iluzii!

Drumurile noastre duc spre ținte înalte, căci ne-am luat călăuză sufletească a celui mai mare și mai cu-

rat scriitor român pe care l’a născut, până în ceasul de față, poporul nostru.

Cu astfel de călăuze sufletești, drumurile noastre, dacă merg drept, nu pot duce decît spre: o înflori-toare și nouă Românie românească!

Monumentul dela Sănnicolaul-Mare e un semn, că gândurile lui Mihail Eminescu încep să fie prefăcute în planuri de luptă, că visurile visate de el, în mijlocul celor mai cumplite mizerii, se pogoară și se materializează în fapte.

Vom înțelege noi cum trebuie, și vom duce cu noi, cinstit și sincer, la îndeplinire poruncile acestui mare om, care neavînd ce mânca, și-a mâncat inima?!”

Din Basarabia.

Incepături bune.

Die Redactor! Trecînd de curînd prin comuna Hagimus din județul Tighina, am cercetat Filiala Societății culturale-naționale „Impăratul Traian” (cu scaunul în Tighina) și cu plăcere vestesc, că am aflat, că „Biblioteca” așezată aici de Societate, cuprinzînd fel și fel de cărți de învățatură și petrecere potrivite poporului, — este bine cercetată și citită de popor. Oamenii cer cărți în număr mulțumitor și se îndeletnicesc din ele cu cetitul românesc și cu limba românească mai înaintată.

Am aflat apoi alt lucru îmbucurător: Comuna are un primar harnic, pe d. Demetriu Ursu, care e și Președintele Filialei Societății culturale. Prin stăruința dsale au plecat în toamna asta din comuna Hagimus: 16 băieți la Școala Normală (pentru pregătirea de învățători), 1 la Școala Militară, 1 la Școala de Meserii și 2 fete la Școala Profesională de fete.

Dacă toate comunile din Basarabia ar îmbrățișa, prin filii lor cu atîta dragoste școala națională română, — am ajunge cu o zi mai curînd a avea și suflet deplin românesc, în draga și românească noastră Basarabie.

— Iar ceea-ce DVoastre — ba fiecărui Român neprihănit — trebuie să-i facă mai mare bucurie e aceea ce am găsit aici: *În comuna Hagimus nu se află nici un*

singur Jidan! E aceasta curat o minune într’o comună din atît de jidovita noastră țărișoară! Bravii ei locuitori Moldoveni (Români) au făcut, ca jidanii cari au încercat a se așeza aici; — să nu afle „apa bună”, mai drept zis — să n’albă după ce o bea. Și așa, care cum a venit, s’a și dus.

Laudă acestul popor!

Întinde Doamne sănătatea lui sufletească peste toate comunele din Basarabia, ca și din Moldova, — spre fericirea acestui neam!

— În comuna Chițcani (tot județ. Tighina) s’a înființat o Filială a „Asociațiunii” din Ardeal, pentru lit. și cultura poporului român. Și astfel lată că frumosul DV. arbor cultural ardelean, și-a întins o cracă până aproape de Nistru în județul Tighina, unde va prinde rădăcini în bunul pământ de aici!

I. Miron.
(Chițcani)

Din viața partidelor.

Înțelegere pe jumătate

— sau chiar mai puțin. —

Toată lumea își are privirile ațintite asupra celor două partide: Național și Țărănesc, cari împreună ar putea forma un partid hotărîtor în viața politică a țării, dacă s’ar înțelege. Și pentru ca ele să se înțeleagă, n’ar fi nici un lucru mare, nici o greutate serioasă, căci și unul și altul razimă pe popor, iar poporul nostru nu poate fi unul în partidul național și altul în partidul țărănesc. Nu se poate ca țăranul român din partidul național să fie iubitor de țară, iar în partidul țărănesc să fie internațional, cu ochii spre Moscova și cu gânduri de răsturnare a casei de-de-asupra sa!

Totuși cele 2 partide nu se înțeleg, și nu se pot apropia de olaltă ca să măergă strîns unite între ele, — din pricina conducătorilor lor! Măndriile vînovate a câtorva oameni, lipsa de mândrie a altora cari se iau după cei dintîi, după plîni de mândria falsă, împedecă contopirea într’unul a două partide, cari ar fi menite a se uni, dînd unul tare. Cei plîni de mândrie falsă, vicleană, sunt adevărații capi ai Partidului țărănesc: Vînzătorul de țară Stere care din umbră „însoflă” și povățuește pe „capii văzuți” ai partidului, pe Dr. Lupu și Mihalache. Dintre acești doi, Dr. Lupu e un

om, care nu mai știe face deosebire între Român și Jidan. El e director la o foaie „Aurora”, în a cărei redacție 8 din 10 sunt Jidani! E om de casă la banca Marmorosch-Blank, primește să stee în „partid” alături de ori-ce Jidan, și de ori-căți, ținând samă de ei și de dorințele lor! Iar așeasta este o scădere care-l coboară pe Dr. Lupu jos de tot în ochii Românilor curați. Ci el, tot așa de plin de mândrie deșartă, ca și Stere, nu ține samă de nimic, se întovărășește cu ori-și-cine, numai să aibă nădejde că ar ajunge prin asta la putere! — Al treilea cap al partidului, e învățătorul Mihalache, om bun, cap luminat, dar amețit de dorul de a ajunge la putere și mai ales amețit de măgulirile, de lingușirile celor doi: Stere și Dr. Lupu! Aceștia, de șireți ce-s, îl numesc pe el „Președinte”, cap văzut, al partidului, deși adevărații capi nevăzuți și primejdioși, sunt cei doi dintâi. Mihalache în tovărășie bună ar fi de foarte mare folos, — în tovărășia celor două duhuri rele a partidului, e un lucru fără preț, sau chiar primejdios.

Acele duhuri rele ale partidului țărănesc sunt și acum pedeca pentru unirea cu Partidul Național. Amețiți de izbândă în alegerile Camerelor Agricole, ei spun: Noi suntem cei mai tari în această însofire, nu primim să fim conduși de Partidul Național, căci trebuie să ajungem și singuri la putere! De aci suțuri în dreapta și în stânga, ca să nu se unească cu Partidul Național, îngăduind acestuia conducerea, căci la conducere ar râvni „Față-Neagră” a lor, fiorosul Stere!..

De aceea încă cum stau lucrurile azi:

Cele două partide au tipărit prin foi înștiințare asupra legăturilor dintre ele. Fiecare spune numai atât, că ele merg alătura pentru răsturnarea guvernului! Dar numai până aci și numai în lupta aceasta! Mai încolo nu. Nici chiar pentru alegerile comunale, ce vor să fie în curând, nu vor să facă legământ cu Partidul Național, ci „și păstrează mână liberă” ceea-ce însemnă că partidul țărănesc își pune candidații săi deosebiți, cu alte cuvinte va lupta și contra partidului național, unde s'ar întâlni cu candidările acestuia!

„Partidul Național” în a sa veste-tire spune acelaș lucru: Pentru răsturnarea guvernului suntem înțeleși, — asupra celorlalte treburi (asupra cărora cearcă de luni de zile o înțelegere), se vor urma târguella cu țărăniștii și se va arăta la timp la ce s'a ajuns. Asta e o vorbă coperită frumos ca să nu spună cât stau de rău lucrările înțelegerii. Acum se spune că încearcă chiar d. Iorga să se înțeleagă cu capii țărăniști (așadar și cu Stere!). Dacă țărăniștii vor ține să împingă înainte pe Stere, — înțelegerea și de se face, va fi o nenorocire și un lucru fără viață!

Așa stau azi lucrurile între cele 2 partide dela a căror unire poporul nădăjduia ceva.

„Liga A. N. Creștină”

e primită cu tot mai multă încredere și atrage tot mai mulți înși și din popor și dintre cărturarul pe partea sa. Curățită de Jidani și de jidaniși, cari ei fac toată tulburarea în celelalte partide. — Liga e primită ca singura încheiere care încălzește inimile nestrucate româ-

nești. Dovadă și scrisoarea de mai jos primită de noi azi în 20 Octobree:

„Săcalul-de-Câmpie, 19 Oct. 1925.

Dle Redactor! Îți fac cunoscut să înștiințezi pe dl Prof. A. C. Cuza, că eu Ioan Demian din Săcal (jud. Turda Arieș) cetină „Libertatea” Nr. 42 în fața poporului și oamenii înțelegând părerea dlui Prof. A. C. Cuza, s'au înștiințat că se scriu ca luptători și membrii în „Liga Apărării Naționale Creștine” și se leagă a îndeplini cu toată silința tot ce li-se va cere din partea dlui Prof. A. C. Cuza, luptând sub conducerea dsale cu toată dragostea și cu toată inima.

Să trăiască dl Prof. Cuza și să-i ajute la luptă, ca să fie învingător cu toți câți sprijinesc această luptă națională!

Ioan Demian	Vasilică Pop
Alex. Demian	Simion Nemeș
Const. Murășan	Florea Văidean
Simion Greu	Aug. Oltean
V. Radu l. George	Pavel Muntean
V. Radu David	Ilie Manole
George Tunșu	G. Hărăgăan
Alex. Berariu	Ilie Hărăgăan
Doroștei Gemes	Ioan Hărăgăan
Petru Gemes	Mitru Nănean

Ce înșiruire frumoasă de nume curate românești și de suflete nestrucate de Români și creștini! Nici o impestrițare cu streini, și nici o suferire pe aproape a Jidanilor!

Suntem siguri că ne vor veni zilnic alte și alte scrisori de acest fel. Bunii români vor fi constituiți (rânduși) în Filiale de ale „Ligii Apărării Naționale Creștine” după comune, apoi după județe și toate puse în legătură cu conducerea centrală (cu Comitetul conducător care are în frunte pe dnul Prof. Cuza).

Am întâlnit preoți, cari se ținneau de alte partide, și cari așind din „Libertatea” despre constituirea „Ligii A. N. Creștine”, — azi cer grabnică înțegere de filiale (succursale) ale Ligii în toate părțile, cër lucrare pentru strângerea de soldași, de membri Ligii, de care se leagă azi cele mai curate nădejdi — și, adaugem noi, cele cari nu se vor desminși, căci luptătorii acestei înfrățiri a inimilor românești, nu-s de cel cari umplu urechile lumii cu povești goale, ci se duc spre stărua mare și luminoasă a țintei lor, cu hotărîre de eroi. Ei ori înving, ori cad cu cinste, — dar cap plecat mișeilor pământului, nu se vor da!

Ceții poporului „Chemarea” dlui prof. Cuza din Nr. 41 al „Libertății” și Comitetul conducător ales la București din Nr. 40 al foii, ca să vadă că acolo sunt nume nepătate, oameni gata la luptă dreaptă și fericitoare pentru neam!

Pentru „Căminul Cult. Creștin”

(Casa Studenților).

Din Mintia (jud. Huseoarei) ne-a trimis dl. Iov. Emeric Balla 350 Lei, dintre cari 200 Lei sunt din venitul unei petreceri aranjate de dsoara Livia Balla, înv., cu tinerimea română din Mintia, iar restul de 150 strânsi prin colectă de elevul Aurel Podelean cl. VIII L. din loc, dela următorii: Iosif Podelean 15 l., Ioan Popa, acar 20 l., Alexandru Danciu 5 l., Albert Orban 5 l., Nic. Podelean 20 l., Aron Podelean 30 l., Petru Fecete acar 20 l., Ioan Lupșu 5 l. și Emeric Balla, înv. 30 lei.

Am mai primit dela:

Dl Dumitru Martin, Orăștie, ca răscumpărare a felicitărilor de ziua numelui 300 Lei.

Dl Olgior Crișan din Șelciu 100 Lei; — Cuzman Lața, Pesae, 20 Lei; — I. Găureanu, rotar, Bistrița, 15 Lei; — Iova Andrei din Ticvanul-mare 10 Lei; — P. Muntean, turnător de fer, Nădrag (Bănat) 20 Lei; — P. Măriuș din Șiria 20 Lei.

Din Agriș (j. Arad) ne-a trimis d. Faur Leca, 205 Lei; — adunați dela mai mulți buni Români de-acolo. (Vom publica lista lor, care încă nu ni-a sosit).

Pildă bună.

Frumoasa pildă dată de dl Dr. Ioan Draia din Șiria, care s'a obligat (vezi No. nostru 41) să dea în fiecare lună 100 Lei, — a fost urmată de un elev de Școală Normală, băiat cu suflet bun și inimă caldă românească, Eugen Covor, elev cl. VI Școala normală din Târgul Murăș, care ne-a trimis 20 Lei și ne scrie că: se obligă a da în fiecare lună, până se va termina zidirea Căminului, câte 20 Lei din crușările sale!

Fie pomenit aci cu laudă pentru frumoasa sa hotărâre, — și de D-zeu să aibă mulți următori la faptă, printre colegii săi și printre tinerii de alurea, dela Licee, Seminarul teologic și alte școli din țară, ca și printre de cel dela Universități.

De tot de azi . Lei 1.060'—

Din Nr-ii trecuți „ 123.762'—

Dè tot la „Lib.” Lei 124.822'—

Pentru familia martiră a țărănilor Gavr. Bulău

Am mai primit dela: Ioan Baloș, frângher, în Clacova 50 Lei; I. Pușcaș, Naou, 10 Lei.

— Frumos și-au arătat inima lor nobilă pentru Căminul Cultural Românii din Vatra-Dornii (în Bucovina) și din județul Dorna, în vara asta La stăruința inimosului frate Român Sofron Robota, au dăruit atunci îndată când au văzut că tinerii împiantă în pământ arceele și dau cu târnăcoapele (săpăii), sume frumoșele, unii 250 Lei, alții câte o 100 Lei alți mai puțini, și repede au adunat 5000 Lei pe cari i-au trimis ca ajutor la frumoasa lucrare. Au dăruit sume mai frumoase:

Martin Rusu 1500 Lei!; — Sofron Robota 250 Lei!; apoi câte 100 Lei: Banca „Câmpulungul Moldovenesc”, Martin Rusu, Andrei Tuțuianu, Nistor Vleju, Chirilă Andrieș, Eugen Simionescu, Căitan Nubert, Gh. Bojescu, Roman Matei, Mihailă Iuga, Silvestru Nichituș, Toader Odochian, Iordache Coneac, Ion Spănu, Ioan Piticar, Carp Grigorescu, — iar alții sub 100 de Lei, pe cari din lipsă de loc nu-i mai putem înșira. De tot s'au adunat și trimis la Iași, 5000 (cincot mii) Lei! (Aceștia nu se socot în sumele primite la „Libertatea”, căci s'au trimis de-a dreptul la Iași, noi publicăm numai știrea, spre lauda fraților din Dorna-Vatra).

Slabi suntem, Doamne!

— Glasul guvernului prin „Viitorul” —

„Viitorul” este gazeta de frunte a Partidului Liberal, și ce în această foaie se scrie, se știe că oglindește părerile capilor acestui partid, în zilele de acum părerile guvernului. Ei, bine, iaca ce vedem adeseori în ziarul guvernului: Plângeri și iar plângeri, uneori aspre zbulcări îm-

potriva „anumitelor presse”, a unor „anumite” foi, sub care cuvânt „Viitorul”, și după el azi toți cetitorii de ziare, înțeleg: foile jidovești sau așezămintele jidovești sau ținuta jidanilor.

Intr'un număr mai nou (cel dela 16 Octomvrie) „Viitorul” se plânge cu drept cuvânt și înfierează purtarea păcătoasă a ziarelor fruntașe din „anumita presă”, cari sunt „Adevărul” și „Dimineața”, pentru că au avut nerușinarea a numi „asasinat”, adecă omor săvârșit cu voia, fapta Directorului temniței „Doftana” care n'a vrut să împlinească cererile lui Max Goldstein, ci l-a lăsat să moară în greva foamei. Spun aceste guri jidovești, că Directorul închisorii e ucigașul scumpului lor copil de suflet Max Goldstein.

Iar pentru-că Directorul închisorii a luat față de un alt mișel, soț de faptă cu Max Goldstein, unul Bujor, închis și el la „Doftana”, măsurii aspre ca să nu poată fugi, — cele două guri jidovești scupă foc asupra aceluiăș Director al Închisorii, care e neîndurat cu cei dași în paza lui, — și în chip nerușinat numește pe uneltitorul împotriva țării, pe bolșevicul Bujor: „un intelectual distins” (adecă: un cărturar ales printre ceilalți) și „o fire blândă”... și altele. Iar Directorul închisorii, care se vede că l'a pus și pe acesta sub pază aspră, după ce a aflat că umblă să fugă, — e numit „un barbar”. Uneltitorul împotriva ființei statului, așadar cel ce dorește să răstoarne casa ce adăpostește neamul nostru românesc (și pe lângă el pe prea mulți netrebniți și mișei!), acela e „un cărturar ales” și „o fire blândă”, iar slojbașul statului pentru-că îl ține sub pază bună, e — un barbar.

De aceste lucruri, cu adevărat criminale, se plânge „Viitorul”, înțelege guvernul, — dar se oprește la atât.

Ce oameni slabi suntem! Ce vrednici de disprețul cu care acești păcătoși ne stropesc!

Cum să nu ne lee ei așa de sus, când tu trimbiță a guvernului, te tângui înduloșetor de cutezanța lor criminală, dar n'ai curagiul să ceri să li-se pună mâna'n ceafă și în gură! În ori-ce țară din lume, a slăvi pe un osândit, însemnă a vătămă legea care l'a osândit, și hulltorul legii e pedepsit greu, ca preamăritor al crimei cutari osândite. La noi gurile jidovești fac „eroi” din ucigașii dela Senat și din cel prins că lucra la spargerea țării, — și guvernul nu mișcă degetul cel mic asupra lor, pentru că-s Jidani, strașnicii și temuții Jidani, — dar față cu revista „Acțiunea Românească” dela Cluj, scrisă de profesori universitari și advocați Români prea cinstiți, avuseși „corage”, măritule guvern dela București, să o oprești, pentru-că arată despre Jidani aceea ce și „Viitorul” dumitale arată acum și în multe alte rândurii! Și-a schimbat revista numele în „România Intregită”, ați oprit-o din noa! Abia

sub al treilea nume luat în timp de un an, sub: „Infrățirea Românească” apare acum de câteva luni, până o vești opri de nou... „Unirea” dela Iași, a d-nului Profesor Cuză, o oprirăți, pentru-că nu știe vorbi ca fariseii! „Apărarea Națională” dela București, o oprirăți, pentru-că era ca și „Unirea” dela Iași de cinstită! Și gazeta noastră „Libertatea” o oprirăți (doar că ea nu vă luă în samă, ci merse înainte). Văși luat cu bleu de foc după foile prin cari grăla sufletul românesc neînduplecat!

Iar despre drimboșie și dovești „Adev.” și „Dimineața” singuri arătați că preamăresc pe ucigași și pe uneltitorii împotriva Statului, — și de ei nu vă atingeți!

Ufl! Ce oameni slabi, netrebniți suntem.

NOUȚĂȚI

Cutezanța streinului față de noi, la noi acasă. În Arad s'a înființat o Societate economică de câștig, cu totul streină, Nemți, J-dani, Unguri și altele! Și ce vin la noi numai pentru-a ne suge țara, nu pentru a o iubi, nu pentru a o cinsti ori a ține samă de legile ei, de rânduiala ei. Oaspele strein și-a cumpărat în oraș o casă mare, pe care cu toate cancelariile și locuințele pentru ai săi, nu au putut o umplea. Au rămas două camere (odăi) goale.

Oficiul de încuierare știind despre asta, și având pe listă mulți slujbași de stat, de județ, și alți cetățeni în rândulă, cari nu aveau casă, — a dat cele 2 camere din casarma societății streine, la un funcționar, slujbaș de stat, care aștepta foarte demult să ajungă a avea un adăpost.

Neputând împedeca lucrul, care era după lege, stăpânii streini ai casei știți ce au făcut? Ni-o spune „Tribuna Nouă” din Arad. Au scos ușile din țînă, asemenea ferestrelor, au stricat zidul despărțitor dintre cele 2 odăi, au găurit pereții ca și cum i-ai fi pușcat cu gloanțe, au stricat padimentul (podețele), și altele, — dându-i înfățișarea de — casă pustie!

Poftim funcționarule ai statului român și intră dară aci!

Directorul minunatei societăți, care aci în România asta, pălmnită prin ce au făcut cu casa dată unui slujbaș ai ei, — este domnul Weil Eduard... Cu bunăsamă cu nas coroiat, sau cu nas gros de neamț obraznic, care crede că și acum poate pași în România, ca în vremea când se afia în ea ca cotropitor!

Așa ne prețuesc streinii, — pentru că toate li-le lertăm, nu cutezăm să le punem mâna în ceafă și să li facem să cunoască, că aci suntem noi stăpânii și ei suferiții.

Așa ne trebuie.

Răscumpărare. Dl. Dumitru Martin din loc, și-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică dăruind 300 Lei pentru „Căminul Cultural” dela Iași. Trăiască la mulți ani! Pilda dsale afie răsunset și la alții.

Notar orășenesc la primăria orașului Deva, a fost numit de curând dl. Ioan Șelmărean, fost Șeful serviciului vamal de ocol. Dsa e de fel din Orăștie, și împlinea provizor acea slujbă și până-acum, când a fost întărit statornic în ea.

Sfințirea noului local al „Liceului A. Vlaicu”, din Orăștie. Duminecă, după ieșirea dela biserică, elevii Liceului A. Vlaicu, conduși de profesorii lor, — s'au adunat în noul local al Liceului (fostul Liceu Kúo) pentru a lua parte la sfințirea localului după datina noastră străbună, că atunci, când intrăm în casă nouă, o facem cu rugăciune și cu sfințirea casei.

Dar n'au venit numai elevii, ci și tot poporul dela biserică ortodoxă, cu preoții și cu praporii bisericii, în procesiune frumoasă, — să facă sfințirea în chip sărbătoresc.

Când au ajuns însă la Liceu, acolo au dat de o pedecă: Maghiarii reformați, — sub cuvânt (tras de păr), că biserică lor (cea ca o cetate) ar fi slabă, au prefăcut sala festivă (Aula) noului Liceu, în local de rugăciune, biserică vremelnică, și aci își fac slujbele, de-o scurtă vreme încoace (decând au văzut că Românii vor intra în zidirea fostului lor Liceu). Slujba Dzelască de Duminecă o sfârșiseră, credincioșii se duseseră pe acasă, — dar în sala-capelă au rămas mai departe dl. preot cu predicatorul și vre-o 20 de credincioși, sub cuvânt că: au ședința comitetului lor parochial, pe care aci vor s'o țină.

S'a dus la ei solle de profesori și i-au poftit să-și țină ședința în sala profesorală, sau în cea de deosemn, — foarte mare pentru așa ceva, — dar dinșii n'au voit deloc să lasă de aci, din „biserică”...

Dl. Director Demian, pentru a nu face scandal, a fost gata să amâne sfințirea pe după masă la ora 3, și a și vestit publicul adunat despre asta. Dar lumea s'a măhuit, preoții au întrebat: Dar cum vom merge noi napoi, dacă am venit în procesiune pentru acest scop? Poporul a început a murmura. S'a dus o nouă solle din public, din lumea adunată, — și i-a rugat pe cei ce stăteau în sală cu scopul vădit de a tulbura sărbarea școlii românești, să plece, ca să nu se involbureze poporul, să i înălțare poate cu sila. — Peste vre-o 5-10 minute lacă încep să lasă unu câte unu membri sfatului lor bisericesc. Poporul ce aștepta îngrămădit la ușă, le a făcut loc să poată trece cu pace. Dar când leși cel din urmă din sală, el cercă, să în h dă ușa! Atunci poporul se puse în calea ușii, spunând:

„Nu, noi Asta n'o mai închideți! Dimpotrivă deschidem noi și aripa astalaltă!”

Și au deschis și aripa a doua a ușii dela sală, intrând acum poporul și cărturarii adunați. Văzând asta preotul calvin și predicatorul său (ajutorul) au strigat pe membri comitetului cari leșiseră, să vie napoi!, ca să-și lee lară locurile în sală, spre a împedeca, vezi dta, slujba, sărbarea. S'au mai întors vre-o 4-5 înși cu preotul și ajutorul său, predicatorul. Atunci predicatorul s'a urcat la mica tribună, măsura pentru vorbitor, și s'a așezat acolo cu cărțile sfinte înainte, îmbrăcat în halna de slujbă, ca pentru slujbă dumnezeiască... S'a pus acolo crezând, vădit, că poporul îl va atinge, va cerca să-l dea afară cu puterea, și atunci el să se poată plânge la lume și țară, că a fost brutalizat „la altar”, fiind în slujbă. Dar lumea l-a dat pace să stăa liniștit acolo sus pe podiu și poporul așezat praporii și pe copii îmbrăcați în alb pentru slujbă, înaintea podiului și a tribunei cu preotul calvin, aci unde avea să fie adusă masa pentru sfințirea apei.

— Văzând tinerul slujitor, că lumea nu-l are grija, ci se fac pregătiri pentru a începe slujba sfințirii apei, — a plecat, uesilit de nimenea, afară, și cei câțiva credincioși ai săi, asemenea.

S'a făcut sfințirea apei; părințele protopop Domșa a rostit o cuvântare potrivită despre însemnătatea zilei, arătând ce suferințe și câte umiliri a avut neamul nostru și biserică noastră să îndure aci, în acest Liceu zis „Collegiu” sub stăpânirea ungurească din partea acestor calvini și mulțumește lui Dumnezeu pentru ajutorul ce ne-a dat de a-l vedea coborâți acolo, unde cere dreptatea omenească și Dumnezelască. Stropind apoi sala cu apă sfințită și mergând să stropească și încolo salele, — s'a început programul sărbării: Corul a cântat imnul Casei Domniltoare „Trăiască Regele!” apoi dl. Director Demian a rostit una din acele frumoase vorbiri pe care dsa le pregătește cu atâta îngrijire, pline de sănătate sufletească la aproape toate zilele însemnate naționale și școlare. A fost viu aclamat. Corul a mai cântat o cântare patriotică, apoi păr. I. Moța, în numele publicului, a mulțumit Directorului Demian și harnicului corp profesoral ce are în jurul dsale, pentru zelul neobosit cu care a lucrat de au ajuns a avea și această sărbătoare atât de plăcută sufletelor românești.

Cu această sărbarea s'a încheiat.

Iar pentru ca să se pună capăt jocului neseros al concetățenilor noștri maghiari, cu slujba festivă a Liceului, Direcțiunea va cere o comisie de ingineri, ca experți, cari să cerceteze dacă biserică lor este de fapt în stare așa de slabă, ca să nu se mai poată sluji în ea? Suntem siguri că va afia contrarul. Și vor fi poftiți a face slujba acolo unde li e locul: în biserică, și a nu cerca să mai tulbure pacea și bunul mers al școlii, în zidirea cea anume pentru școală zidită, nu pentru biserică, nici pentru alte scopuri.

— La durere de stomac are efect minunat o bucățică de zahăr pe care am picurat câțiva picuri de „Spiri Diana” veritabil. (278 II.) 4-

Domnișoară

cu scrisoare bună, află aplicare în cancelarie la „Libertatea”.

Conducător de Tipografie, se caută pentru o Tipografie românească. Post statornic, bine retribuit. A se adresa la „Libertatea”. (0) 2-3

Soarte de muncitor. În Stiria se află mari mine (bălgari) de carbuni. În o mină de acolo, lucrătorii se coboară în jos până la 900 și 1000 de metri, așadar foarte adânc, și acolo lucrează, coborîndu-se și ieșind afară cu „ascenzoare” (urcătoare) duse cu putere electrică. Într'una din zile pe când lucrătorii aveau să iasă din adâncime, urcați în vagonetele cari li aduc în sus, la un loc laca ascenzorul nu mai merg! Lucrătorii peste 300 de înși, au rămas așa atârnați în drumul lor, unii la 300 metri adâncime, alții la 600, alții la 900. Ascenzorul s'a stricat și nu mai mergea! O spaimă grozavă l-a cuprins. A trecut un ciaz și trăgătorul nu se mai pune în mișcare. A trecut al doilea ceas, lung cât un veac, și apoi al treilea și mai greu. S'au pornit lucrările de a-l salva (de a-l mântui) din primejdie și cu multă greutate i-au

putut cobori, ca apoi să-i ducă prin alte galerii (drumuri subpământene) la alt ascenzor și pe-acolo să-i scoată afară. Și au izbutit să-i scape pe toți, rămânând ei numai cu o spaimă grozavă care a ținut câteva clasuri.

Un mistreț — pe străzile Budapestei. În 17 Octobre locuitorii din o stradă (uliță) dela marginea Budapestei, au avut de ce se speria: Te miri cum, un porc sălbatec (mistreț) din pădurile învecinate, s'a rătăcit în oraș și a ajuns în curtea cetății, unde a fost urmărit de paznici, cari au tras, cu multă groază, câteva focuri de revolver asupra fiarei, dar — nu l'au nimerit, căci cu revolverul trebuie să fi Codreanu, ca să nimeriști în... mistreții trimiși de viclenia iudaică printre noi. A trebuit să vie cu o pușcă, pentru ca, strimtorându-l într'un colț, să tragă cinci gloanțe în el, ca să-l doboare.

Max Goldstein — a murit.

Cine n'a auzit de ticălosul evreu Max Goldstein, cel care a pus o bombă, la Senat, nainte cu 4 ani, care explodând (luând foc și spărgându-se) a ucis acolo pe loc pe 3 senatori, pe Ministrul Justiției, pe Episcopul Radu dela Oradea-Mare și încă pe un senator pașnic și de treabă, cari n'au făcut nimănui nici un rău?!

Prins, a fost osândit la prea puțin: la închisoare pe viață — când în statele mai înaintate ca al nostru, de pildă în America, și-l pune în scaunul electric și svârr cu el pe cealaltă lume, ca cu un netrebnic de a mai murdări această lume cu viața lui ticăloasă.

El, bine, acest mișel fioros, intrând în închisoare, tot mereu cerca să fugă de acolo, și pentru a nu-l scăpa, paza închisorii l-a pus fere pe mâna ce avea (că una li lipsă) și pe picioare, lucru care se face cu robii mai puțin ticăloși ca el, dacă-s judecați pe vremea îndelungată ori chiar pe viață, — căci se știe că aceștia tot mereu cearcă să fugă din închisoare. După fapta lui, mișelul evreu nu fere reci trebuia să capete pe mâni, ci fere roșii! Totuși el s'a „supărat” că de ce l pun lui fere la picioare și pe mâna ucigașe, și a spus că de nu-l „îndulcesc” felul de viață, dându-i libertatea pe care dumneasa o poștește, — apoi el laca face „greva foamei”; nu vrea să mai primească mâncare! Mai bine se lasă să moară de foame! Și într'o bună zi — nu vru să mai mănăce. Directorul închisorii l-a spus că-l stă în voce să facă această grevă, nimenea nu-l poate sili să mănănce, dar să știe, că libertățile ce și-le poștește, nu i-se pot da. Cu atât mai virtos nu, cu cât el însuși a spus-o de repește ori, că deși are numai o mână, nu se va stămpăra până nu va leși din închisoare!

Și a poștit Jidanul cu suflet de diavol o zi, două, zece, și tot nădăduia că o să înduplece prin asta paza închisorii a-l împlini poștelé, — dar aceea l-a spus de nou și de nou, că lucrul e cu neputință față de un rob primejdios ca el. Dacă mai rabdă, poate să moară, dar paza nu se poate supune poștelor ori-cărui rob, numai pentru-că el nu vrea să mănănce. Ar putea-o face toți, și cu această „armă”, dacă ar fi așa de biruitoare, ar putea să scape și din închisoare toți robii! Greva foamei e un fel de a se sinucide (de a se omori), iar dēla asta nu-l poți opri pe nime. Unul să spânzură de-un cuiu, el își alege moartea de foame, — e tot o sinu-

cidere, pentru care nimenea nu poate avea o vină.

Dar Jidanul nu se da. Răbda mai departe. Ci nu știm ce răbdare a fost aceea, că a durat 49 de zile (aproape 2 luni), și numai după atâtea zile a murit, pe când alții n'o pot duce nici 30 de zile. Trebuie că și aci a înșelat. Lua el ceva hrană, care i-a lungit „manevra” atâta vreme. În zilele din urmă a cerut mâncare, i-s'a isprăvit „vitejia” luptei, dar era prea târziu, mașele i-se uscaseră așa de tare, că n'au mai primit hrană, și el a pierit.

Până'aci toate's în rândulală. El și-a ales acest fel de sinucidere, l'a vrednicit.

E o moarte foarte chinuitoare moartea de foame. Totuși prea de scurtă suferință pentru o fiară cum a fost acesta.

Dar ce ne pare respingător de netrebnic, e, — că s'au aflat gazete scrise în românește, care să-l tângue, să plângă acel criminal fioros ce are trei omoruri pe sufletul său! Anume gazetele jidovești „Adevărul” și „Dimineața” au scris multe zile după o altă articlă de jelanie pentru moartea „dureroasă” alui Max Goldstein, și de ocară la adresa slujbașilor statului român, care l'au lăsat să moară...

Dar la fel de respingător e faptul că gazeta de zi a „Partidului Tărănesc”, „Aurora”, condusă de Dr. Lupu, cu colaborarea lui Mihalache, a scris la fel de îndurerată pentru-că „Max Goldstein a fost lăsat să moară în floarea lui celulă (căsuțe) dela Doftana...” Adecă dumnealor, jidoviții dela numita gazetă, care vorbește — mi te — în numele țărănimii române (?) ar fi pofit ca conducerea închisorii să se deă bătută de greva lui Max Goldstein, să-i ușureze viața în măsura în care el și-o cerea, — ca să poată scăpa din închisoare și să fugă după tovarășii săi din acea crimă, cari se afiă în Rusia.

Iacă la ce ajunge cineva, ca învățătorul Mihalache și Doctorul Lupu, copil de preot, dacă se dau în coate cu Jidanii, în redacția cea stup de jidanii.

Poșta Redacției.

Celor 13 inși din Zam. Nu putem publica știră dată de d-voastră, dacă nici unu din 13 nu ne scrieți că cine ne-o trimite?, pentru ca să avem chiar în asta o chezușie, că știră e adevărată și la nevoie avem cu cine ne dovedim. Asta nu înșamnă că noi la cea dintâi cerere, am da numele celui cari ni-a trimis știră. Numai când s'ar dovedi că ni s'a scris n'ne adevăr, atunci îl cerem scriitorului să se lămurască el, căci noi nu putem primi răspundere și pentru lucruri neadevărate. — Dacă dară doriți să se publice în foale: trimiteți știră de nou, iscălită de Dvoastre, — și fiți asigurați, că nu vom ascunde mânărea Dvoastre și dreptul de a vă plânge, dacă preoiul Dvoastră — lucru ce ne pare de necrezut!

Aviz.

Cooperativa „Zalatna és vidéke, gazdosági és ipari fogyasztási szövetsége” din Zlatna, în adunarea generală extraordinară ținută la 27 Sept. 1925, a hotărât lichidarea Societății.

Consiliul de administrație invită pe creditorii acestei societăți Cooperatiste, ca în termen de 6 luni de zile, socotite dela ultima publicare, să-și valideze pretenșiunile față de societate.

(537) 2—3

joacă cărți în crișma Jidanului, — chiar și Duminica până la intrarea în biserică!!!

Dar cine spune lucru așa de mare despre un preot, trebuie să și stea bun pentru ce spune, să nu ne lase răspunderea nouă care nu avem nici o dovadă, despre acest fapt. Căci dacă e adevărat, după publicare în foale, îl chiamă negreșit în cercetare Arhiereul său.

Dzale Cei. Sab. Stănița. De aici folle își merg pe adresa dată. Când nu ai primit ceva numeri, scrie-ne care număr nu l'ai primit? Dacă spui numai așa: „N'am primit foia în Septembrie”, nu știm care număr să-ți trimitem.

Mulțumită publică.

Cu ocaziunea petrecerii „Culesul Viilor” aranjată la 27 Sept. a. c. de Reuniunea meseriașilor Români din Orăștie, au încurs suprasolviri dela următorii domni: Dr. A. Vlad 300 Lei; I. Popp, stud. 260 Lei; Samoilă, ospătar 280 Lei; S. Demian, dir. 160 Lei; Dr. R. Debe, Kartman, hotelier, A. Grădină, P. Androne, A. Herlea, primar, I. Herța, fabricant, I. Branga iun., câte 100 Lei; Weibel 80 Lei; Dr. Solomon, Benkő, D. Rehner, Simenfi, câte 60 Lei; D-na Mirowitz, I. Ciurdărescu, câte 50 Lei; Strunk, V. Budoiu, S. Cărpinișan, I. Varmăgen, câte 40 Lei; Tulvan 30 Lei; Prof. Bologa, Prof. Ciomas, Pozdina, N. Ispas, Pr. Botean, I. Herța iun. I. Sponor, D. Pardoș, Schönhardt, frizeur, Boldur, câte 20 Lei; Hstetel, Șuluț, Plut. Vizitiu, câte 10 Lei. — Marimimoișii dăruitori primească și pe această cale mulțumita noastră. *Comitetul.*

Nr. 840—1925.

Publicațiune.

Comuna Berlu dă în arândă prin licitațiune publică dreptul de pășunat a hotarului în mărime de circa 1600 jug, pe timpul de toamnă și primăvară, adecă dela 1 Novembrie 1925 până la 24 Aprilie 1926.

Licitațiunea se va ținea în biroul notariatului Berlu la 26 Octombrie, ora 2 p. m.

Berlu, la 1 Oct. 1925.

I. Tiveruș, N. Gridan
primar. (552) 1-1 notar.

Cumpărați-vă

Noua Lege Comunală și județană

(Legea pentru Unificarea Administrativă) tradusă pe limba poporului așa fel, că o poate înțelege și cel din urmă țaran, și își poate cunoaște astfel drepturile de cetățean la comună și la județ, și dreptul slujbașilor față de el.

Prețul: 30 Lei, trimisă franco-recomandat. Banii înainte. Cu „rambus” nu se trimite. — A se cere la:

Administrația „Libertatea”

Frizerie de Dame și de Domni am deschis vis-a-vis de „Hotel CENTRAL”

La dorință se îndeplinesc lucrări și la casă.

WACHEL & BINDER

Frizeri de Dame și Domni (538) 3—3 Orăștie.

Sunteți dușmanul Dvs. propriu,

dacă veți cumpăra pentru prepararea unei băuturi de cafea, o calitate mai inferioară decât ENRILLO. Preparat pur, adecă fără nici un adaos, el dă o băutură gustoasă și nutritivă. Cafeaua boabe se înlocuiește deasemenea cu ENRILLO. Cafeaua Enrillo posedă însă mai multe materii nutritive ca acela, afară de aceasta el este mai spornic, și deci foarte eficient la întrebunțare. Pentru calitatea acestei specialități garantează renumele mondial al producătorilor: firma

(449) Heinrich Franck Söhne. 10—14

Femei cu purtări bune, caut pentru serviciu. Să se priceapă la toate în casă.

Oferte cu arătarea, că ce plătește cere pe an sau pe lună, să se adreseze la:

Ioan Rachitan,
(549) 2—2 Vuceva, gara Buziaș,
jud. Timiș.

Tot aci să mai primește și un servitor cinstit, fără patimă.

Casă de vânzare.

În Orăștie e de vânzare casa Nr. 16 din str. Pantofarilor. Are 7 odăi, 3 bucătării, o cămară, plivniș, 2 curți, grădină.

O cocină mare, nouă, cu 2 uși;
Un câne de vânat, 6 luni,
rasa Prepelcar-căpău.

Informații la:

Căp. I. r. Schulleri,
(550) 2—2 Orăștie, str. Barișiu, 15, etaj.

Atelier de tâmplărie.

Subscrisul preluând Atelierul de tâmplărie cu bun renume a dlui Dumitru Martin, din Orăștie, foarte bine înzestrat, — execută în el mai departe lucrări de tâmplărie de ori ce fel, mobile, cele de lipsă la zidiri, — toate din cel mai solid material; cu gust, după plac, cu prețurile cele mai moderate! —

O calfă afiă îndată loc.

Rog sprijinul on. public.

Ioan Maier,
(551) 2—4 m. tâmplar, Orăștie
(Atelierul dlui D. Martin).

Brutărie (pecărie) gata este de vânzare sau de dat în arândă în Orăștie, strada Al. Cuza (Prund), 13. (542) 2—2

PRETURA ORĂȘTIE

Nr. 569—1925 adm.

CONCURS

Pentru întregirea postului de subnotar în notariatul cercului Dânculmare, public concurs.

Reflecții la acest post să-și înainteze cererile instruite conform art. V din regulamentul pentru aplicarea legii statutului funcționarilor publici, oficiului pretorial din Orăștie până la data de 1 Novembrie 1925.

Retribuțiunile împreună cu acest post sunt cele prevăzute în normele de salarizare.

Orăștie, la 5 Oct. 1925.
(435) 2-2 DAMIAN, primpretor.

O domnișoară, cu scri-
toare bună, soare bună,
cu 2 clase civile (medii), serioasă,
— caută loc de cancelistă în vre-un
birou. Adresa la foaie. (553) 1-1

Casă de vânzare.

Foarte potrivită pentru economi, având: sură, grăjd, lemnie, cocină, și fântână în curte. — Preț ieftin.

George Lazar
Orăștie Str. Cloșca (Zăvoi).

Nr. 1480—1925 adm.

Publicare.

Caut un scriitor versat în toate agendele administrative. Retribuțiunile 2500 Lei lunar. Concurenții să aibă 6—8 clase liceale.

Postul se poate ocupa imediat, cel mai târziu în 25 Octombrie a. c.

Actele de calificare se mișcă trimită.

Cugir, la 1 Oct. 1925.

Vasile Motoașcă,
(544) 2—2 notar.

Subprefectura jud. Hunedoara.

Nr. 9418—925.

Furnizare de lemne de foc.

Se aduce la cunoștința amatorilor, că pentru furnizarea alor 50 (cincizeci) vagoane lemne de foc, esență tare, se publică a doua licitație pentru ziua de 24 Oct. 1925 ora 10 a. m. în sala Nr. 8 a Prefecturii.

Furnizarea combustibilului se va face:

36 vagoane în curtea piețului județan Deva.

2	vagoane	gara Brad.
2	"	" Bala-de-Criș
2	"	" Petroșani
2	"	" Pui
2	"	" Orăștie
2	"	" Hațeg
2	"	2 lita

Ofertele scrise, sigilate, se vor depune Comisiunii la crele și ziua fixată.

Fiecare ofertant va depune odată cu oferta 10% din suma oferită drept garanție în numerar sau obligațiuni de stat.

Condițiunile de licitație sunt puse la vedere publică în sala Prefecturii Nr. 8.

Dispozițiunile legii asupra Contractărilor publice prevăzute la art. 72—84 sunt aplicabile acestei licitațiuni.

Deva, la 7 Oct. 1925.

(545) 2—2 p. Subpref.: Dr. Mania.

Administrator la o moșie

de 600 pogoane, pământ arător și păduri, în jud. Teleorman, la 15 km. de calea ferată, se caută îndată. — Leafa aproximativ 3000 Lei lunar și întreținerea din roadele moșiei. — A se adresa la „Libertatea”. (540) 3—3